

Świat zamknięty w 64 polach - recenzja serialu

„Gambit królowej”

Szachy nazywane są „królewskim sportem”. Umiejętne poruszanie się pionami po szachownicy wymaga niezwykle analitycznego umysłu, przemyślanej strategii i zdolności wyprzedzania faktów. Z pewnością w dużej mierze szachiści kojarzeni są przez społeczeństwo jako starsi oraz doświadczeni ludzie, którzy wyróżniają się spokojem i opanowaniem. „Gambit królowej” łamie ten stereotyp. Reżyser serialu – Scott Frank – ukazuje historie młodej sieroty, dla której szachy są odskocznią od szarej rzeczywistości rozgrywającej się w kamiennych murach sierocińca Methuen.

Beth Harmon (Anya Taylor-Joy) trafiła do sierocińca w wieku dziewięciu lat, zaraz po tym jak jej matka zginęła w wypadku samochodowym. Przez trudne dzieciństwo dziewczyna była zamknięta w sobie i stroniła od kontaktów międzyludzkich. Podczas gdy inne dziewczęta uczyły się kościelnych pieśni i zasad etyki, ona przesiadywała w piwnicy wraz ze szkolnym woźnym – Panem Shaibelem, ucząc się technik gry w szachy. Mimo ogromnego talentu, nie miała ona jednak możliwości rozwoju w tym kierunku ani uczestnictwa w konkursach szachowych, gdyż władze sierocińca skrupulatnie strzegły, aby ich podopieczne nie miały kontaktu ze światem zewnętrznym.

Mając piętnaście lat Harmon została adoptowana przez małżeństwo w średnim wieku i jednocześnie opuściła miejsce, w którym zaczęła się jej szachowa przygoda. Młoda dziewczyna zetknęła się z realiami prawdziwego świata: zaczęła uczęszczać do publicznego liceum wraz z chłopcami, ubierać sukienki, które znacznie odstawały od jej uniformów z sierocińca i uświadomiła sobie, iż szczęśliwie wyglądające małżeństwo, może kryć za sobą poważne problemy i rozterki.

Mimo prywatnych problemów jej rodziny, braku pieniędzy i jawnego wyśmiewania w szkole, Beth była niezwykle zdeterminowana w rozwijaniu swojej pasji. Jako pozorna nowicjuszka zaczęła uczestniczyć w lokalnych konkursach szachowych i wygrywać je z miażdżącymi dla przeciwników skutkami. Jej kariera zaczęła się prężnie rozwijać, stała się swego rodzaju sensacją dla światowych mediów, gdyż jako jedyna kobieta brała udział w szachowych potyczkach wraz z mężczyznami.

Z wielką sławą z reguły wiążą się liczne problemy. Beth w młodym wieku uzależniła się od alkoholu i zielonych tabletek (odpowiednika popularnego w latach 60. ubiegłego wieku Librium wspomagającego samopoczucie jednostki). Jej skłonność ku wysokoprocentowym trunkom spowodowana była wewnętrzną presją, chęcią odnalezienia się w dyscyplinie zdominowanej wśród mężczyzn oraz przykładu, jaki dawała jej matka zastępcza.

„Gambit królowej” to serial który z pewnością opowiada o losach charyzmatycznej postaci, ale również w niejednym człowieku może rozpaść pasję do gry w szachy. Twórcy serialu niezwykle wiernie odwzorowali szachowe rozgrywki wykorzystując do tego jedne z najbardziej skomplikowanych szachowych manewrów począwszy od „obrony sycylijskiej” do „gambitu hetmańskiego”. Gra ta podkreśla potęgę ludzkiego umysłu i jego możliwości.

Mówiąc o tej produkcji nie można nie wspomnieć o jej Polskim akcencie. Największego rywala młodej Harmon – sowieckiego mistrza świata, Wasilija Borgowa – gra Marcin Dorociński. Jego postać charakteryzuje się małomównością, ale mimika i gesty jakie wykorzystał polski aktor do odtworzenia tej roli, rozsiewają aurę respektu, grozy i dominacji, przez co amerykańscy krytycy zapowiadają mu wiele nominacji, nawet do prestiżowej nagrody Emmy. Wszyscy aktorzy występujący w tym serialu stworzyli wybitne kreacje aktorskie, które idealnie wpasowały się w realia oraz klimat lat 60. XX wieku.

Warto również podkreślić stylistykę samego serialu. Przez wyblakłe kolory i kadry zachowane w porządku i czystości jest to prawdziwa uczta dla oka. Liczne przybliżenia na twarze szachistów pozwalają na dostrzeżenie ich najbardziej zatajanych emocji i mimiki, która potrafi zdradzić ich najszczerze obawy. Całość dopełnia świetna muzyka Carlosa Rafaela Rivery która płynnie miesza się z tykaniem szachowych zegarów podczas rozgrywek.

Produkcja ta obfituje w liczne motywy mniej lub bardziej ważne dla każdego człowieka. Głównym z nich jest chęć odnalezienia się kobiety w świecie zarezerwowanym dla mężczyzn. Jej usilne próby zaistnienia, utrzymania pozycji oraz samotność w tej zdominowanej rzeczywistości. Postawa głównej bohaterki ukazuje również jedno z najbardziej kontrowersyjnych oraz akuratnych stwierdzeń, iż „nie było wielkiego geniuszu bez domieszki szaleństwa”.

Serial został stworzony na podstawie książki „Gambit królowej” Waltera Tevisa, a samą produkcję można obejrzeć na platformie *Netflix*.

Aleksandra Jaworska